

St1 Oy
PL 68, 00520 HELSINKI
0201124-8

Päätös Tukes 7536/03.02.00/2023

Asia

Nesteytetyn biometaanin (LBG) tankkausaseman rakentaminen

Kohde

Yrityksen tiedot: St1 Oy (0201124-8)
Osoite: Aropaltiontie 10, 14500 Iittala
Kiinteistötunnukset: 109-483-0001-0796

Päätös

St1 Oy saa rakentaa julkisen nesteytetyn biometaanin (LBG) tankkausaseman, joka sisältää 90 m³ varaston. Nesteytetyn biometaanin kokonaisvarastointimäärä tankkausasemalla saa olla enintään 45 tonnia. Lisäksi tankkausasemalla saa varastoida pieniä määriä muita kemikaaleja. Nesteytetyn biometaanin varaston yhteydessä on myös sisäänrakennettu nestetyypisäiliö kooltaan 8 m³, joka toimii osana aseman nesteytetyn biometaanin säiliön paineenhallintaa.

Tämän päätöksen voimassaolo edellyttää, että toiminnanharjoittaja huolehtii siitä, että tankkausasema ja varasto ovat esitetyn mukaisia ja noudattaa esittämiään turvallisuusmenettelyjä onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä toimii muiltakin osin hakemuksessa ja sen liitteissä esittämiensä periaatteiden mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan tulee noudattaa tässä päätöksessä mainittuja luvan määräyksiä ja ehtoja. Toiminta on laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia. Laitos luokitellaan lupalaitokseksi.

Konsultointivöhyke

Kohteen konsultointivähyke on 0,5 km. Konsultointivähyke määritetään lähtökohtaisesti kohteen varastoalueen betonilaatan reunasta. Kunnan tulee pyytää konsultointivähykkeellä tapahtuvista kaavamuutoksista ja merkittävämmästä rakentamisesta lausunto Tukesilta ja pelastuslaitokselta.

Tarkastus

Tankkausasemaa ei saa ottaa käyttöön ennen kuin Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tarkastanut sen. Tarkastuksessa käydään läpi, että tankkausaseman toteutus on säännösten ja tämän päätöksen ehtojen mukainen. St1 Oy:n tulee pyytää tankkausaseman käyttöönottotarkastusta Tukesilta hyvissä ajoin ennen suunniteltua käyttöönottoa. (L 390/2005 26 a §)

Toiminnan kuvaus

St1 rakentaa LBG-tankkausaseman E12-moottorien läheisyyteen Hämeenlinnan littalaan. Hanke on uusi, aikaisempaa metaanin tankkausasemaa ei kohteessa ole. Kohteeseen rakennetaan kaksi LBG-jakelupistettä. Tankkausasemien käyttöönoton jälkeen niiden operoinnista vastaa St1.

LBG-tankkausasema kostuu seuraavista pääkomponenteista:

- LBG-varastosäiliö (90 m³) ja nestemäisen typen (LIN) säiliö (8 m³)
- 2 kpl, LBG-jakelupiste (jakelumittari, kortinlukija)
- Turva- ja kaukovalvontajärjestelmä

LBG:n suurin varastointimäärä on 90 m³ (45 t) yhdessä (1) säiliössä. LBG kuljetetaan tankkausasemalle säiliöautolla, josta se puretaan letkulla säiliöauton pumpun avulla varastosäiliöön. Varastosäiliöstä LBG johdetaan pumpun, putkiston ja jakelumittarin kautta tankattavaan ajoneuvoon. Tankkausaseman boil-off-kaasua hallitaan nestemäisen typen (LIN) avulla. Tavoitteena tankkausasemilla on nollapäästöt. Tankkausaseman putkistot ovat ruostumatonta terästä. Prosessialueen ja LBG-jakelumittareiden välinen putkisto asennetaan betoniseen, betonilaattakansitettuun kanaaliin. LBG-tankkausalueelle kuuluu kaksi LBG-jakelumittarisaarekettä, joista molemmille on sijoitettu yksi jakelumittari eli dispenseri. Jakelumittarisaarekkeet sisältävät maadoituslaitteen, paineentasausliitännän, tankkausletkun ja kortinlukijan. LBG:tä tankkaavat raskaan kaluston yhdistelmät ja työkoneet kuljettajien toimesta.

Aidattu prosessialue ja kohteen SIA-kontti (Sähkö, Instrumentointi, Automaatio) on ympäröity maantiekaitteella, pois lukien kohdat, joissa aidassa on kulkuportti.

Päätöksen ehdot

1. Tankkausasemalle laaditun riskien arvioinnin tulokset tulee huomioida suunnittelussa, käytössä ja ohjeistuksessa. Arvioinnissa esille tulleet toimenpiteet riskien hallitsemiseksi tulee toteuttaa. (390/2005 10 §)
2. Toiminnanharjoittajan tulee ylläpitää kemikaaliluetteloa KemiDigi-järjestelmässä (<https://tukes.fi/kemidigi>).
3. Laitekokonaisuuden (säiliöt, laitteet ja putkistot) EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus (valmistaja) ja vaatimustenmukaisuustodistus (ilmoitettu laitos) tulee esittää Tukesille käyttöönottotarkastuksessa.
4. Turva-automaation määrittelystä, suunnittelusta, asennuksesta, käytöstä ja ylläpidosta on esitettävä asianmukaiset pöytäkirjat, mm. SIS-määrittelyn yleisohje (SRS, Safety Requirement Specification) sekä toiminnallisen turvallisuuden arviointi (FSA) ilmoitetun laitoksen toimesta. Dokumentit tulee esittää Tukesille käyttöönottotarkastuksessa.
5. Nesteytetyn biometaanin tankkausaseman suunnittelemisessa ja rakentamisessa tulee noudattaa standardia SFS-EN ISO 16924:2018. Mikäli standardista poiketaan tulee toiminnanharjoittajan osoittaa tekemänsä poikkeamat siten että standardia vastaavat turvallisuusvaatimukset täyttyvät. (L 390/2005 135 §)
6. Maanalaisessa putkikanaalissa olevat putket tulee liittää hitsaten, mahdollisten vuotojen välttämiseksi. (SFS-EN ISO 16924:2018)
7. LBG-putkistot tulee suunnitella ja valmistaa vähintään painelaitesäädösten luokan I vaatimustasoa vastaavasti, vaikka ne eivät kuuluisikaan painelaitesäädösten mukaisiin luokkiin I – III putken nimelliskoon ja suurimman sallitun käyttöpaineen perusteella.
8. Painelaitteet tarkastetaan ennen käyttöönottoa ja käyttöönoton yhteydessä painelaitesäädösten mukaisesti. LBG-säiliön ja muiden rekisteröitävien painelaitteiden ensimmäisen määräaikaistarkastuksen pöytäkirjat tulee esittää Tukesille käyttöönottotarkastuksessa. (1144/2016 55 §)
9. Sähkölaitteiston sähköturvallisuuslain edellyttämä varmennustarkastus tai LBG-tankkausasemalle edellytettävä sähkö tarkastus tulee tehdä ennen tankkausaseman käyttöönottoa. Sähkö tarkastuksessa tulee soveltaa standardia SFS 5825 (Varmennustarkastus) ja tulee todeta myös ukkossuojauksen asianmukaisuus ja maadoitusten riittävyys. Mahdolliset tarkastuksessa havaitut puutteet tulee olla korjattuna ennen käyttöönottoa. Tarkastuspöytäkirja tulee esittää Tukesille käyttöönottotarkastuksessa ja liittää valvontakirjaan.
10. LBG-säiliö, putkistot, laitteistot ja rakennus tulee maadoittaa ja yhdistää potentiaalintasaukseen. LBG:tä tuovan ja tankkaavan ajoneuvon maadoitustarve tulee myös huomioida.

11. Laitteistot ja putkistot merkitään sisältöä ja virtaussuuntaa osoittavin merkinnöin. Käyttö- ja poikkeamatilanteiden kannalta merkittävimmät toimilaitteet merkitään. Merkintöjen kunnonseuranta tulee sisällyttää kunnossapitojärjestelmään.
12. Tankkausaseman laitesuojarakennuksen tulee olla palamatonta materiaalia, vähintään A2-s1, d0-luokan (Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017) ja rakenteeltaan sellaisia, ettei kaasua kerääny rakennuksen sisälle tai rakenteisiin. (VNa 551/2009 Liite II 9.2)
13. Tankkausasema tulee varustaa säätö- ja turvajärjestelmällä, joilla estetään suurimman sallitun paineen ylittyminen ja sallittujen lämpötilojen ylittyminen tai alittuminen. (VNa 551/2009 Liite II 9.2)
14. Asemalle tulee sijoittaa turvallisen toiminnan kannalta riittävä määrä hätäseis-painikkeita. (VNa 551/2009 Liite II 9.2)
15. Tankkausasemalla tulee olla reitit pelastuskaluston liikkumiselle ja hätäpoistumiselle. (VNa 551/2009 Liite II 9.2)
16. Turvallisen käytön, kunnossapidon ja huollon järjestämisestä tulee laatia ohjeistus, joka kattaa toiminnan ohjeistuksen normaali- ja poikkeustilanteiden varalta. Käyttöohjeiden liitteenä on oltava tarvittavat tekniset asiakirjat sekä ohjeiden ymmärtämiseen tarvittavat piirustukset ja kaaviot. (VNa 551/2009 26 §)
17. Laitteistoille tulee laatia ennakkohuoltosuunnitelma ja ylläpitää sitä kunnossapitojärjestelmässä. (L 390/2005 12 §)
18. Toiminnanharjoittajan tulee nimetä maakaasusetuksen ja painelaitesäädösten mukaiset käytönvalvojat ja sijaiset ennen tankkausaseman käyttöönottoa. Toiminnanharjoittajan on kirjallisesti ilmoitettava nimeämänsä maakaasun käytönvalvoja ja sijainen Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. (VNa 551/2009 22 §)
19. Käyttö- ja huoltohenkilökunnalle on annettava koulutus normaali- ja poikkeustilanteissa toimimisesta. Koulutukseen osallistuneet on kirjattava ylös. Koulutus on uusittava toiminnanharjoittajan määrittämin väliajoin. (L 390/2005 11 §)
20. Alueelle tulee asentaa tuulipussi. Tuulipussin kunnan seuranta tulee sisällyttää kunnossapitojärjestelmään.
21. LBG:tä asemalle tuovien säiliöajoneuvojen kuljettajille on annettava perehdytys normaali- ja poikkeustilanteissa toimimisesta. (L 390/2005 11 §)
22. Aseman täytön ajaksi on poistettava kaikki mahdolliset syttymislähteet säiliöauton turva-alueen sisäpuolelta.
23. Aseman täyttöpaikan viereisen jakelumittarin käyttö tulee luotettavasti estää säiliön täyttöpaikan puoleiselta paikalta.
24. LBG-vuodon hallinnassa tulee huomioida, että vuodot eivät pääse hulevesijärjestelmään tai maanalaisiin rakenteisiin, joissa kaasua voi muodostaa

- syttyvän seoksen.
25. Kohteesta tulee tehdä alueen pelastuslaitokselle kohdekorttiaineisto, jossa esitetään aseman turvallisuusjärjestelyt, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan ja onnettomuustilanteen tilannekuvan muodostamiseen tarvittavat asiat. Pelastuslaki (379/2011) 10 ja 14 §.
  26. Kohteeseen tulee järjestää alueen pelastuslaitokselle koulutus/perehdytys aseman rakenteesta, turvallisuustoiminnoista ja toimintaohjeista. Pelastuslaki (379/2011) 10 ja 14 §.
  27. Kohteen sisäinen pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Pelastussuunnitelman päivityksen yhteydessä suunnitelma tulee edelleen toimittaa pelastusviranomaiselle. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 28 §, Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 17-18 §.
  28. Rakentamisen aikana kertyvistä asiakirjoista ja tarkastuspöytäkirjoista tulee koota maakaasusetuksen mukainen valvontakirja. (VNa 551/2009 31 §)

Päätöksen perustelut

Yleistä

Tankkausasema sijaitsee Hämeenlinnan litalassa E12-moottoritien litalan liittymän läheisyydessä. Asema-alueen kiinteistöjen ympärillä on peltoa, metsää, toinen polttonesteiden jakeluasema, tie-alueita ja asuin- ja yritysrakennuksia. Samalla kiinteistöllä on liikennemyymälä ja polttonesteiden jakeluasema noin 85 metrin päässä prosessialueen laatasta. Liikennöinti asemalle tapahtuu Aropaltiontieltä. Hakemuksen liitteenä olevassa suojaetäisyystarkastelussa on esitetty etäisyydet lähimpiin kohteisiin. Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat yli 100 metrin etäisyydellä eikä hanke sijoitu pohjavesialueelle. Lisäksi on noudatettu tankkausaseman toimittajan ohjeita sekä ohjetta kaasun tankkausasemille.

Kaavan soveltuvuus

Nesteytetyn biometaanin tankkausasema on tarkoitus sijoittaa alueelle, joka on osoitettu vuoden 1998 asemakaavassa (Kalvola, litala, valtateiden väli) liiketoimintojen korttelialueeksi, jolle voidaan rakentaa huoltoasemarakennuksia. litalan oikeusvaikutukseton kaavarunko vuodelta 2021 osoittaa alueen KL-TP-alueeksi. Sen mukaan alue on kaupan (KL) tai vaihtoehtoisesti elinkeinoelämän (TP) aluetta. KL mahdollistaa tilaa vievän kaupan palveluiden sijoittamisen alueelle. TP-alueelle voidaan sijoittaa toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriötä

aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa ja varastointia. Lähiympäristöön ei ole tiedossa suunniteltuja kaavamuutoksia.

Riskien ja onnettomuuksien arvioinnit

Laitetoimittaja on tehnyt tankkausasemalle HAZOP-riskianalyysin. Tarkastelussa on käsitelty tankkausaseman prosessiriskejä, riskien ehkäisyä ja hallintaa. Tarkastelussa on käyty läpi tankkausaseman alueelle kohdistuvat ulkoiset ja sisäiset uhat. St1 on teettänyt onnettomuusmallinnukset Shell litalan ja St1 Mäntsälä P:n LBG-tankkausasemille. Onnettomuusmallinnuksessa on tarkasteltu eri vuotoskenaariota, jossa vuoto tapahtuu LBG-linjassa. Mallinnuslaskelmissa käytettiin kaasuna metaania, joka varastoidaan säiliössä nesteenä. Lämpösäteilyn osalta tehdyn arvion mukaan lämpösäteilyarvoilla ei ole käytännön merkitystä läheisille kohteille lyhytaikaisissa vuototapauksissa. Todennäköisimpien (varoventtiilin toiminta, tiiviste tai vastaava vuoto) vaurio- ja vuototapauksien osalta seurausvaikutukset rajoittuvat kaasumaisen pilven leviämisen osalta asema-alueen sisäpuolelle.

Onnettomuuksiin varautuminen

Nesteytetyn metaanin säiliö on suunniteltu siten, että se kestää tulipalosta aiheutuvaa 15 kW/m² lämpösäteilyä vähintään tunnin ajan. Säiliötoimittaja on lisäksi testeillä todennut, että säiliö kestää yli 35 kW/m² lämpösäteilyä. Kohdetta valvotaan kaasun- sekä liekki-ilmaisimien ja räjähdysvaaralliset tilat ovat erotettu kaasutiivillä rakenneosilla sähköautomaatiotilasta. Laitteiston hätä-seispainikkeet sijaitsevat LBG-jakelumittarilla sekä LBG-säiliön täyttöpäikän ohjauspaneelissa, sähkötilan käyttöpaneelissa, sekä ulkoseinässä sekä ovien vieressä, josta aidatulle alueelle kuljetaan. LBG-jakelumittarit on varustettu kuolleen miehen kytkimellä, jota on painettava koko tankkauksen ajan tankkauksen jatkumiseksi. Aseman täytön aikaisen vuodon osalta, on mahdollista että kaasupilvi leviää myös ATEX-luokittelemattomalle alueelle. Mahdollisen vaaratilanteen estämiseksi aseman jakelumittarialue tehdään jännitteettömäksi aseman säiliön täytön ajaksi.

Aseman ESD järjestelmä suunnitellaan ja toteutetaan soveltaen standardeja IEC 61508 ja IEC 61511. Kaikki turvatoiminnot testataan aseman sijoituspaikalla syy- ja seurausmatriisin avulla. Turva-automaation toiminnallisen turvallisuuden täyttymisen varmistaa ilmoitettu laitos. Tankkausasemalle on laadittu räjähdysuojausasiakirja, tilaluokituspiirustukset ja EX-laiteluettelo. Hakemuksessa on kuvattu tankkausaseman suunnitteluperiaatteet (säädökset, standardit ja ohjeet). Henkilöturvallisuus huomioidaan toimintatapaohjeistuksilla.

Vuotovalvonta ja vuotojen hallinta

Mahdollisista vuotoriskikohteista on vuoto johdettu hallitusti pois. Mahdollisessa säiliöauton letkurikkotilanteessa vuoto ohjataan LBG –säiliön viereen, josta se haihtuu ympäröivään ilmaan. Suurempien vuotojen hallinta prosessialueella tapahtuu ohjaamalla vuodot aidatulta prosessialueelta ja varastosäiliön täyttöpaijalta kallistuksin pois ajoneuvojen suunnasta turvalliseen suuntaan kivimursketäynteiselle vuotosyvennykselle.

Säiliön venttiilikaapissa on vuotoilmaisim, lisäksi kaasuvuotoilmaisim on sijoitettu LBG-jakelumittareiden, täyttöpaijan ja LBG-säiliön läheisyyteen. LBG/kaasupuolen ulospuhallusputki on varustettu lämpötilamittauksella. LIN-puolen ulospuhallus on erotettu LBG-puolen varoventtiileistä / ulospuhalluksista lämpötilavalvonnan vuoksi. Asema varustetaan tallentavalla kameravalvonnalla. Häätäpysäytyksen aiheuttavat laitteet on kytketty laitoksen turvajärjestelmään, joka saattaa laitoksen turvalliseen tilaan. Lisäksi asema varustetaan tuulipussilla joka sijoitetaan näkyvälle paikalle.

Lupahakemuksen käsittely

- Hakemuksen vastaanottaminen, 30.06.2023
- Lisätietojen pyytäminen, 01.09.2023
- Lausunnon pyytäminen, 04.09.2023
- Kuuleminen, 05.09.2023
- Lausunnon vastaanottaminen, 12.09.2023, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Kanta-Hämeen pelastuslaitos
- Lisätietojen vastaanottaminen, 16.09.2023
- Lisätietojen pyytäminen, 22.09.2023
- Lisätietojen vastaanottaminen, 28.09.2023
- Lausunnon vastaanottaminen, 29.09.2023, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Lausunnon pyytäminen, 13.10.2023
- Lisätietojen pyytäminen, 19.10.2023
- Lisätietojen pyytäminen, 26.10.2023
- Lisätietojen vastaanottaminen, 06.11.2023
- Lisätietojen vastaanottaminen, 07.11.2023
- Lisätietojen pyytäminen, 10.11.2023
- Lisätietojen vastaanottaminen, 17.11.2023

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Ilmoitus hakemuksen vireilläolosta on julkaistu Tukesin verkkosivuilla 5.9.2023, ilmoitus Hämeenlinnan Kaupunki-uutiset -lehdessä 13.9.2023. Hakemusasiakirjat ovat olleet nähtävillä 12.10.2023 saakka Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin verkkosivuilla, mielipiteet ja muistutukset oli toimitettava 19.10.2023 mennessä. Hakemuksesta ei jätetty muistutuksia tai esitetty mielipiteitä.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot

Tukes pyysi hakemuksesta lausunnot Hämeen ELY-keskukselta ja Hämeenlinnan pelastuslaitokselta. Lisäksi Hämeen ELY-keskuksen lausunnon perusteella pyydettiin vielä lausunto Hämeenlinnan kaupungilta kaavoitusta koskevassa asiassa.

Hämeen ELY-keskus totesi 29.9. päivätyssä lausunnossaan:

Toiminnan vaatimat suojaetäisyydet täyttyvät eikä suunniteltu toiminta ole ristiriidassa voimassa olevan asemakaavan kanssa. Hankkeen yhteensovittaminen kaavarungossa esitetyn maankäytön kehittymisen kanssa edellyttää lähempää tarkastelua ja siitä tulee vielä kuulla Hämeenlinnan kaupungin kaavoitusta (Hämeenlinnan kaupunkirakenne).

Hämeenlinnan kaupungin kaavoitus totesi lausunnossaan 7.11. että heillä ei ole huomautettavaa hankkeesta.

Pelastusviranomaisen esitti lausunnossaan 12.9. seuraavia asioita:

1. Kohteesta tulee tehdä alueen pelastuslaitokselle kohdekorttiaineisto, jossa esitetään aseman turvallisuusjärjestelyt, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan ja onnettomuustilanteen tilannekuvan muodostamiseen tarvittavat asiat. Pelastuslaki (379/2011) 10 ja 14 §.
2. Kohteeseen tulee järjestää alueen pelastuslaitokselle koulutus/perehdytys aseman rakenteesta, turvallisuustoiminnoista ja toimintaohjeista. Pelastuslaki (379/2011) 10 ja 14 §.
3. Kohteen sisäinen pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista. Pelastussuunnitelman päivityksen yhteydessä suunnitelma tulee edelleen toimittaa pelastusviranomaiselle. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 28 §, Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 17-18 §.

Pelastuslaitoksen lausunnon kohdat on huomioitu päätöksen ehdoissa 25, 26 ja 27.

Käsittelymaksu

Päätösmaksu 3 364 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus (Palkeet) lähettää laskun hakijalle. (Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista 1283/2021)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta oheisen valitusosoituksen mukaisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. (L 390/2005 126 §)

Sovelletut säädökset

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)
Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009)
Painelaitelaki (1144/2016)
Sähköturvallisuuslaki (1135/2016)

Lisätietoja päätöksestä

Ylitarkastaja Matti Heikka, etunimi.sukunimi@tukes.fi, puh. 029 5052 256

Voimassaolo

Toistaiseksi

Esittelijä: Matti Heikka, Ylitarkastaja

Ratkaisija: Suvi Perälä, Ylitarkastaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.

Tiedoksi

Hämeen ELY/ Maankäyttö
Etelä-Suomen AVI/ työsuojelu
Kanta-Hämeen pelastuslaitos

VALITUSOSOITUS

1. MITEN VALITUS TEHDÄÄN

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Valituksessa pitää olla seuraavat asiat ja asiakirjat:

- hallinto-oikeus, jolle valitus osoitetaan (toimivaltainen hallinto-oikeus ilmoitettu jäljempänä)
- päätös, johon haetaan muutosta, liitteineen; alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- muutokset, joita valittaja päätökseen vaatii, ja niiden perustelut
- valittajan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero
- tiedoksisaantitodistus tai muu tieto valitusajan alkamisesta
- valitusosoitus

Valituksen voi laatia valittajan puolesta myös laillinen edustaja tai asiamies. Tällöin on ilmoitettava lisäksi laatijan nimi, asuinkunta, postiosoite ja puhelinnumero. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

2. MINKÄ AJAN KULUESSA VALITUS TEHDÄÄN

Valitusaika on 30 päivää. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- Jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee todistuksesta. Saantitodistus liitetään valitusasiakirjoihin.
- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemän (7) päivän kuluessa postituspäivästä, jollei muuta ilmene
- Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla esim. saantitodistusta vastaan jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

3. MITEN VALITUS TOIMITETAAN PERILLE

Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta lukuun ottamatta valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköisessä asiointipalvelussa osoitteessa:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Postittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Valituksen on saavuttava hallinto-oikeudelle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä, jotta valitus voidaan tutkia.

4. OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 €. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä valittajan eduksi. [Tuomioistuinmaksulaissa](#) (1455/2015) on erikseen säädetty muistakin tapauksista, joissa maksua ei peritä.

5. MINNE VALITETAAN

Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Raatihuoneenkatu 1 (käyntiosoite Arvi Kariston katu 5), 13100 Hämeenlinna

